

В. О. Самохіна

ЖАРТ У СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА США

Монографія

Видання друге, перероблене та доповнене

Харків – 2012

УДК 811.111'42
ББК 81.2Англ.–5
С 22

Рецензенти:

Белєхова Л. І. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романо-германських мов Херсонського державного університету;

Мартинюк А. П. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри теорії та практики перекладу англійської мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Швачко С. О. – доктор філологічних наук, професор, академік АН ВШ України, завідувач кафедри перекладу Сумського державного університету.

Науковий редактор:

Бєлова А. Д. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради

*Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол №3 від 23.04.2012 р.)*

Самохіна В. О.

С 22 Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США : монографія / В. О. Самохіна. – Вид. 2-е, перероб. і доп. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 360 с.

ISBN 978-966-623-552-0

Монографію присвячено вивченню формальних, функціонально-комунікативних, жанрово-композиційних, лінгвостилістичних характеристик сучасного жарту, що формується в соціокультурному комунікативному просторі Великої Британії та США. Започаткований у цій праці підхід до розгляду англомовного жарту дозволяє здійснити його інтегративний аналіз як текстово-дискурсивного утворення, який доповнюється його дослідженням у когнітивному аспекті.

Видання адресоване філологам, лінгвістам, викладачам, аспірантам, студентам, і всім, хто цікавиться проблемами лінгвістики тексту, дискурсу, лінгвостилістики, жанрістики.

УДК 811.111'42
ББК 81.2Англ.–5

ISBN 978-966-623-552-0

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2012

© Самохіна В. О., 2012

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2012

Наукове видання

Самохіна Вікторія Опанасівна

ЖАРТ У СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА США

Монографія

Видання друге, перероблене та доповнене

Коректор *А. І. Сєдих*

Комп'ютерне верстання *В. В. Савінкова*

Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 21,59. Тираж 300 пр. Зам. № 38/12.

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

61022, м. Харків, м. Свободи, 4.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.09

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна

Тел. 705-24-32

ЗМІСТ

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	5
ПЕРЕДМОВА: ПРО СМІХ МАЙЖЕ СЕРЙОЗНО	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ I. Теоретико-методологічне підґрунтя дослідження комічного фольклорного тексту малої форми	14
1.1. Функціонально-комунікативний напрям у лінгвістиці.....	20
1.1.1. Співвідношення понять «дискурс» і «текст» у сучасних лінгвістичних дослідженнях.....	20
1.1.2. Мовленнєвий жанр як компонент дискурсу.....	29
1.1.2.1. Особливості мовленнєвого жанру жарту.....	34
1.1.3. Текстові характеристики жарту.....	41
1.1.3.1. Анекдот як тип тексту.....	46
1.2. Когнітивні підстави комічного.....	54
1.3. Інконгруентність – когнітивний механізм комічного.....	59
1.4. Гумор як сучасний різновид комічного.....	64
РОЗДІЛ II. Специфіка англомовних гумористичних текстів малих форм	71
2.1. Інконгруентність як інгерентна властивість жарту.....	71
2.1.1. Порушення норм різних типів і їх мовне відображення в жарті.....	75
2.1.1.1. Порушення онтологічних норм.....	79
2.1.1.2. Порушення норм на логіко-поняттєвому рівні.....	84
2.1.1.3. Порушення валоративних норм.....	89
2.2. Типологія текстів англомовних жартів.....	92
2.3. Сміхове сприйняття світу в лінгвокультурі Великої Британії.....	106
2.3.1. Британська народна сміхова культура. Прояв англійської ментальності в жарті.....	112
2.3.2. Мова жартів та особливості комунікативної поведінки британців.....	123
2.4. Американський менталітет і його відображення в жартах.....	130
2.4.1. Характерні риси американської народної сміхової культури.....	130
2.4.2. Сучасний американський гумор і його лінгвістична характеристика.....	141
РОЗДІЛ III. Функціонально-комунікативна сутність гумористичного спілкування	147
3.1. Гумористичний різновид дискурсу: базові ознаки.....	147
3.1.1. Порушення дискурсивних норм у різних типах дискурсу.....	156
3.2. Репрезентація адресанта жарту.....	163
3.3. Фактор адресата жарту.....	172
3.4. Соціокультурний контекст та комунікативні можливості жартів.....	178
РОЗДІЛ IV. Текстово-композиційні параметри англомовного анекдоту	185
4.1. Формульний характер і класифікація текстів англомовного анекдоту.....	185
4.2. Композиція як базова концептуальна домінанта тексту англомовного анекдоту.....	193
4.2.1. Роль заголовка тексту анекдоту.....	195
4.2.2. Інтродуктивний блок як стимулятор інференційного прогнозування змісту анекдоту.....	201
4.2.3. Специфіка комплікативного та експлозивного блоків.....	207
РОЗДІЛ V. Засоби передачі гумору в тексті англомовного анекдоту	212
5.1. Функції антропонімів у тексті англомовного анекдоту.....	212
5.1.1. Імена історичних і сучасних особистостей як ядра анекдотичних циклів.....	218
5.1.2. Імена біблійних, літературних і телевізійних персонажів у створенні другого семантичного плану.....	224
5.1.3. Етноспецифіка імен-етнонімів у реалізації комічного ефекту.....	226
5.1.4. Прагматистичні функції антропонімів.....	231
5.2. Стилїстичні прийоми вираження інконгруентності в англомовних жартах.....	245
5.2.1. Інконгруентність у лінгвоситуативному і лінгвальному жартах.....	245
5.2.2. Засоби логіко-мовленнєвої інконгруентності.....	255
5.2.3. Прагматичні функції епітетів.....	271
5.2.4. Бінарні опозиції як виразники протиставлення в анекдоті.....	278
5.3. Текст анекдоту в аспекті інтертекстуальності.....	284
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	301
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	303
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	355
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	357